



DRUŠTVO SLOVENSkih KNJIŽEVNIH PREVAJALCEV

SLOVENIAN ASSOCIATION OF LITERARY TRANSLATORS
ASSOCIATION DES TRADUCTEURS LITTÉRAIRES DE SLOVÉNIE

DRUŠTVO SLOVENSkih KNJIŽEVNIH PREVAJALCEV

S O V R E T O V A N A G R A D A 2 0 0 4

Utemeljitev DSKP

Marjan Strojjan, Sovretova nagrada 2004

Prevajalsko področje Marjana Strojjana je jezikovno in zvrstno zgoščeno, toda geografsko in časovno zelo obsežno: omejeno je na angleško pesništvo, zajema pa epsko in lirsko poezijo iz Velike Britanije in Amerike od 7. do 20. stoletja. V tem okviru si Strojjan izbira predvsem zahtevna dela, ki še niso bila prevedena v slovenščino: izbrane Chaucerjeve srednjeveške Canterburyjske zgodbe (1974), stari ep Beowulf (1992), novejši Miltonov Izgubljeni raj (2003) in množico raznovrstnih pesmi za veliko Antologijo angleške poezije (1996/1997), ki jo je sam tudi sestavil in uredil.

Mikajo ga torej predvsem prvenstveni prevajalski vzponi k visokim, še ne osvojenim in težko dostopnim ciljem, tvegane odprave, pri katerih je mogoče računati na uspeh le z odlično opremo in pripravo – z znanjem, zdržljivostjo, iznajdljivostjo, potrpljenjem, pripravljenostjo na iskanje poti iz položajev, ki se zdijo brezizhodni, in z neomajnim prepričanjem, da je cilj vreden dolgotrajnih naporov. Najbolj zahteven med temi cilji je Izgubljeni raj, pot do njega je trajala skoraj pol prevajalčevega življenja.

Milton je svojo verzno pripoved o nastanku sveta in človeka, o življenju Adama in Eve v raju in o njuni izgubi tamkajšnjih privilegijev, o razmerjih med Bogom, Satanom in prvima človekoma oprl na znane biblijske zgodbe, ki pa jih je uredil in razložil z vidika novoveškega človeka. Dopolnil jih je z

mnogomi nadrobnostmi, razmišljanji in razlagami, v katerih je pokazal bogato znanje, domišljijo in izkušnost moža, ki je spoznal uspeh in neuspeh, ljubezen in razočaranje, bolezen in smrt, in z besedami izrazil nostalgijo pesnika, ki je izgubil vid, a se v slepoti še bolj živo spominja barv in oblik sveta. Marjan Strojan je z izbrušenim posluhom za ravnovesje med arhaičnim izrazom in sodobno občutljivostjo, podobno in hkrati različno od Miltonove, prevedel deset tisoč vrstic monumentalnega epa v dognane, neizumetničene, neprisiljene, čeprav nikakor ne preproste slovenske verze.

Za slovensko prevodno književnost je Izgubljeni raj velika pridobitev. Za srečno naključje lahko štejemo, da se je več kot tristo let po njegovem nastanku našel pesnik, ki je bil častitljivo angleško mojstrovino pripravljen in zmožen pokazati slovenskemu bralcu kot sodobno parabolo o človekovi svobodi in pokorščini, sreči in trpljenju.

Vesna Velkovich Bukilica, Sovretova nagrada 2004

Slovenska kultura in z njo slovenski bralci imajo srečo, da se kljub naši maloštevilnosti zmeraj najdejo prevajalci in založbe, ki sproti skrbijo tudi za to, da se lahko tuje kulture z vrhunci književnosti v slovenskih prevodih redno selijo tudi v naše knjižnice in domove.

Tako se je med redne posredovalce literatur Latinske Amerike ne le uvrstila, temveč se tako rekoč čez noč povzpela med najboljše Vesna Velkovich Bukilica. V kratkem polducatu let – od 1989 do 1996 – je slovenskemu bralstvu predstavila nekaj vrhov južnoameriških španskih avtorjev od Roa Bastosa (Jaz, vrhovni) prek Mendoze (Mesto čudes) in Jorgeja Luisa Borgesa (Priča) do Cortázarja (Ristanc), se pravi besedne umetnine, ki so nam odkrile dotlej literarno precej neznani svet, odkrile pa tudi novo psihologijo in filozofijo življenja.

Še več, Cortázarjev Ristanc je bil obenem tudi jezikovno, se pravi za prevajalca, izredno težavna naloga, ki jo je Vesna Velkovich Bukilica odlično opravila in se s tem usposobila za posrednico nadaljnjih španskih besedil.

Tako je lani pri Študentski založbi v zbirki Beletrina izšel v njenem prevodu izbor Cortázarjevih novel pod slovenskim naslovom Hudičeva slina.

Argentinski pisatelj Julio Cortázar (1914–1984) je kot pisec novel ob Jorgeju Luisu Borgesu v svetovnem merilu prav gotovo razred zase. Vsako besedilo je pri njem po zahtevnosti nova mojstrovina in za prevajalca hkrati nov preizkusni kamen, saj tako rekoč za vsako novelo najde novo izvirno tenkočutno tematiko, novo izhodišče, pa tudi svojevrsten prijem in pisateljski slog. Za povrh mu je jezik v vseh ne le poslušno orodje in gnetljiva glina, temveč tudi področje duhovitih raziskovanj in novih najdenj.

Recimo pripoved z dvema ogovorjenima v isti sapi v takemle enigmatičnem slogu: »Legli ste poleg tebe, ti pa si se zravnal... Vstali ste in sledil si ji nekaj korakov ...«

Vesna Velkoverh Bukilica je take in podobne slovnične, slogovne, skladijske... posebnosti v noveli za novelo spretno, ponekod kar virtuožno harmonizirala s španskim izvirnikom in tako v vsem dokazala izrazno moč, prožnost in razgibanost slovenščine.

Lahko rečemo, da so novele v zbirki Hudičeva slina ravno po nesporni zaslugi izkušene prevajalke, se pravi Vesne Velkoverh Bukilice, tudi v slovenščini ohranile vso tematsko in jezikovno kongenialnost, bogastvo, svežost, inovativnost in se tako tudi pri nas uvrščajo v enega od sodobnih svetovnih literarnih vrhov.